

Bijlage: Resultaten verkennend onderzoek Monumenten- en archeologiebeleid

Bevindingen verkennend onderzoek Monumenten- en archeologiebeleid

1 Wetgeving

1.1 Monumentenwet 1988 (2009)

Per 1 januari 2009 is de Monumentenwet 1988 op enkele onderdelen gewijzigd. Dit betrof onder meer het vervangen van de *verplichting* van provincies om te adviseren indien voor beschermde monumenten buiten de bebouwde kom een aanvraag werd ingediend voor afbraak, reconstructie, ingrijpende wijziging en/of herbestemming, door *het recht* om te adviseren. Gemeenten dienen provincies hiertoe in de gelegenheid te stellen en hen te laten bepalen hoe zij met de adviesbevoegdheid omgaan.

1.2 Wet op Archeologische Monumentenzorg

Om het archeologisch erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen, hebben de lidstaten van de Raad van Europa in 1992 het Verdrag van Malta (Valetta) ondertekend. Als uitvloeisel daarvan is per 1 september 2007 de Wet op archeologische monumentenzorg (Wamz) van kracht geworden. Met deze wet is de verantwoordelijkheid voor archeologisch erfgoed grotendeels bij gemeenten neergelegd. Gemeenten dienen bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen rekening te houden met de aanwezige en te verwachten archeologische waarden. In de wet is opgenomen dat de provincies deponhouder zijn en dat zij attentiegebieden kunnen aanwijzen.

Artikel 44 uit de Wamz vormt de grondslag voor het aanwijzen van attentiegebieden:

1. Voor zover bij de vaststelling van geldende bestemmingsplannen onvoldoende rekening is gehouden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten, kunnen Provinciale Staten binnen het grondgebied van de provincie gebieden die archeologisch waardevol zijn of naar verwachting waardevol zijn, aanwijzen als archeologische attentiegebieden.
2. De gemeenteraad stelt binnen een door Provinciale Staten vast te stellen termijn in verband met een aangewezen archeologisch attentiegebied een bestemmingsplan vast.
3. Gedeputeerde staten melden een aanwijzingsbesluit als bedoeld in het eerste lid aan Onze minister.
4. Provinciale Staten houden bij de vaststelling of herziening van een streekplan als bedoeld in artikel 4a van de Wet op Ruimtelijke Ordening rekening met aangewezen archeologische attentiegebieden.
5. Op de voorbereiding van een besluit als bedoeld in het eerste lid is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

In de memorie van toelichting wordt bij artikel 44 vermeld dat het een taak van de provincie is om 'ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de belangrijkste archeologische gebieden in de provincie te volgen en zo nodig de wijziging van bestemmingsplannen te bevorderen. (...) De beleidsvrijheid bij het al dan niet aanwijzen van archeologische attentiegebieden is groot'.

Artikel 51 uit de Wamz vormt de grondslag voor het in stand houden van een depot, waarin roerende monumenten die zijn gevonden bij het doen van opgravingen binnen de provincie worden opgeslagen:

1. Gedeputeerde Staten houden een depot in stand waarin roerende monumenten die zijn gevonden bij het doen van opgravingen binnen die provincie kunnen worden opgeslagen op een wijze die uit een oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is.
2. Op verzoek van Burgemeester en Wethouders kunnen Gedeputeerde Staten in de desbetreffende gemeente een depot aanwijzen waarin roerende monumenten, die zijn gevonden bij het doen van opgravingen, kunnen worden opgeslagen op een wijze die uit een oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is.
3. Onze minister wijst ten behoeve van de opslag van scheepsarcheologische monumenten die zijn gevonden bij het doen van opgravingen één of meerdere depots aan, die voor die opslag naar zijn oordeel in het bijzonder geschikt zijn.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen met betrekking tot verantwoorde en toegankelijke opslag van monumenten en de daarbij behorende documenten en rapporten eisen worden gesteld.

1.3 Wet Ruimtelijke Ordening

Met de inwerkingtreding medio 2009 van de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) is er een eind gekomen aan de eis van goedkeuring van provincies aan gemeentelijke bestemmingsplannen en heeft er een verschuiving van verantwoordelijkheden plaatsgevonden. Provincies dienen nog wel in staat gesteld te worden hun zienswijze naar voren te brengen (artikel 3.8 en 4.2) bij de vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan. De provincie toetst de bestemmingsplannen hierbij op het provinciale belang. GS kunnen aan de gemeenteraad een aanwijzing geven waardoor een betreffend onderdeel niet meer in het bestemmingsplan zal voorkomen.

Artikel 3.8:

- Lid 4: 'In afwijking van het derde lid wordt het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan zes weken na de vaststelling bekendgemaakt, indien door Gedeputeerde Staten, Onze Minister of Onze Minister wie het aangaat een zienswijze is ingediend en deze niet volledig is overgenomen of indien de gemeenteraad bij de vaststelling van het bestemmingsplan daarin wijzigingen heeft aangebracht ten opzichte van het ontwerp, anders dan op grond van zienswijzen van Gedeputeerde Staten, Onze Minister of Onze Minister wie het aangaat. In zodanig geval zenden Burgemeester en Wethouders na de vaststelling onverwijld langs elektronische weg het raadsbesluit aan Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk Onze Minister of Onze Minister wie het aangaat.'
- Lid 6: 'Indien aan de in het vierde lid bedoelde voorwaarden is voldaan kunnen Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk Onze Minister, onverminderd andere aan hen toekomende bevoegdheden, binnen de in dat lid genoemde termijn met betrekking tot het desbetreffende onderdeel van het vastgestelde bestemmingsplan aan de gemeenteraad een aanwijzing als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, onderscheidenlijk artikel 4.4, eerste lid, onder a, geven, ertoe strekkende dat dat onderdeel geen deel blijft uitmaken van het bestemmingsplan zoals het is vastgesteld. Artikel 4.2, tweede tot en met vierde lid, onderscheidenlijk artikel 4.4, tweede tot en met vierde lid, zijn op deze aanwijzing niet van toepassing. De kennisgeving van het besluit tot aanwijzing geschiedt tevens langs elektronische weg. Gedeputeerde Staten

onderscheidenlijk Onze Minister vermelden in de redengeving de aan het besluit ten grondslag liggende feiten, omstandigheden en overwegingen die de provincie onderscheidenlijk het Rijk beletten het betrokken provinciaal onderscheidenlijk nationaal belang met inzet van andere aan hen toekomende bevoegdheden te beschermen. Het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt alsdan met uitsluiting van dat onderdeel, samen met het aanwijzingsbesluit en op gelijke wijze door Burgemeester en Wethouders bekendgemaakt. De in het vierde lid genoemde termijn wordt hiertoe met een week verlengd. De termijn voor indiening van een beroepschrift tegen het aanwijzingsbesluit vangt aan met ingang van de dag na die waarop dit besluit ter inzage is gelegd. Zodra het aanwijzingsbesluit onherroepelijk is geworden vervalt het vaststellingsbesluit voor dat onderdeel.'

Artikel 4.2:

- 'Indien provinciale belangen dat met het oog op een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk maken, kunnen Gedeputeerde Staten aan de gemeenteraad een aanwijzing geven om binnen een daarbij te bepalen termijn een bestemmingsplan vast te stellen overeenkomstig daarbij gegeven voorschriften omtrent de inhoud van dat bestemmingsplan.
- Er wordt niet overgegaan tot toepassing van het eerste lid dan na overleg met Burgemeester en Wethouders en niet eerder dan vier weken nadat Provinciale Staten in kennis zijn gesteld van het voornemen tot het nemen van het besluit.
- Bij het toepassen van het eerste lid kunnen Gedeputeerde Staten tevens verklaren dat een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid door de gemeente wordt voorbereid. Artikel 3.7 is van overeenkomstige toepassing. Een door Gedeputeerde Staten vastgesteld voorbereidingsbesluit wordt gelijkgesteld met een door de gemeenteraad vastgesteld voorbereidingsbesluit.
- Op de voorbereiding van een besluit tot aanwijzing als bedoeld in het eerste lid is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De kennisgeving van het ontwerpbesluit en van het besluit tot aanwijzing geschiedt tevens langs elektronische weg.
- Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gegeven over de vormgeving, inrichting en beschikbaarstelling van de aanwijzing.'

2 Provinciaal beleid

2.1 Provinciale Archeologische Aandachtsgebieden

Per 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg in werking getreden en medio 2009 de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening. Hierdoor worden bestemmingsplannen door de provincie alleen nog maar getoetst op het provinciaal belang. Voor archeologie betreft dit archeologische waarden die van provinciaal belang worden geacht. Daartoe heeft ze een aantal archeologische aandachtsgebieden aangewezen. Onder archeologische aandachtsgebieden verstaat de provincie 'representatieve en relatief gave delen van de verschillende Limburgse cultuurlandschappen met een groot potentieel aan archeologische waarden.' De provincie zet zich in voor het behoud en onderzoek van de archeologische waarden in deze aandachtsgebieden.

Opgemerkt wordt dat het uitgangspunt van het provinciaal beleid ten aanzien van de geselecteerde gebieden niet de bescherming van het gehele aandachtsgebied is, omdat niet precies bekend is

welke waarden aanwezig zijn en waar de vindplaatsen exact liggen. Uitgangspunt voor het beleid is daarom een hoge kwaliteit van het archeologisch onderzoek.

De provincie is van mening dat in het gehele archeologische onderzoekstraject keuzes gemaakt moeten worden, omdat niet alle vindplaatsen even belangrijk zijn en niet alle waardevolle vindplaatsen behouden kunnen blijven. Deze keuzes worden in het document 'Provinciale Archeologische Aandachtsgebieden' onderbouwd. Tevens is in dit document vastgelegd welke normen de provincie hanteert bij het nemen van beslissingen.

Aangegeven wordt dat 'ruimtelijke ontwikkelingen dus wel plaats kunnen vinden in de geselecteerde gebieden, maar alleen als er in een vroegtijdig stadium adequaat archeologisch onderzoek wordt verricht. Er worden immers waarden verwacht die van provinciaal belang zijn. De filosofie achter dit uitgangspunt is dat door goed onderzoek zowel de risico's voor de archeologie als voor de gebiedsontwikkeling beter in beeld worden gebracht. Onderzoek in een vroegtijdig stadium biedt tevens mogelijkheden om door planaanpassing de meest waardevolle vindplaatsen te behouden en de cultuurhistorische structuur en identiteit van het landschap te versterken en zichtbaar te maken.'

2.2 Beleidsprogramma Archeologie Maasvallei

Ten behoeve van de Beleidsontwikkeling Archeologie Maasvallei is in 2011 een procesplan opgesteld als eerste stap in de implementatie van een nieuwe aanpak archeologie binnen het programma Maasveiligheid. Het beoogde resultaat is een Beleidskader Archeologie Maasvallei: 'Een transparant, gedragen formeel bekrachtigd en geïmplementeerd archeologiebeleid voor de lopende en nog op te starten Maasbeveiligingsprojecten waarmee het aspect archeologie in tijd en geld beheerst kan worden en waarbij de kwaliteit van het in dit kader uit te voeren archeologisch onderzoek (lees de kenniswinst) in balans is met de maatschappelijke kosten (geld en tijd): proportionaliteit.'

Met proportionaliteit wordt bedoeld dat de maatschappelijke kosten van archeologisch onderzoek (inventariserende fasen) en te nemen behoudsmaatregelen (in situ of ex situ) altijd in verhouding moeten staan tot de verwachte en vooral beoogde en geambieerde kenniswinst. Om te komen tot een gedragen beleidskader is gekozen voor een uitwerking van zes pijlers die samen een stevig fundament vormen om te maken keuzes te onderbouwen.

- Pijler 1: inhoudelijke kennisborging:
Eindproduct is een databank met de beschikbare archeologisch inhoudelijke kennis in de provincie Limburg die dient als uitgangspunt voor selectiebeleid.
- Pijler 2: Landschappelijke gaafheid:
risico's en kansen vooraf in kaart. Meer inzicht in het landschap krijgen en daarmee verwachtingskaarten kunnen nuanceren waardoor onderzoek goedkoper wordt.
- Pijler 3: Optimalisering onderzoeksmethoden en maatregelen voor behoud:
Eindproduct is validatie van onderzoek- en selectiemethodiek. We streven naar verbeterde werkmethoden (Verkenning Plus) en transparante selectiecriteria waarbij gevalideerd moet worden of hier een toereikende kennisopbrengst bereikt wordt tegen lagere kosten..
- Pijler 4: Draagvlak:
Het einddoel is overeenstemming bij de relevante partners over het vast te stellen beleid.
- Pijler 5: Selectiebeleid:
Eindresultaat is een selectiebeleid op basis waarvan onderbouwde en transparante keuzes gemaakt kunnen worden ten aanzien van archeologie met als doel een kennisvergroting en

kostenbesparend effect.

- Pijler 6: Fonds:
Eindproduct is een haalbaarheidsonderzoek naar een archeologiefonds in de provincie Limburg met als doel te komen tot oplossingen bij extreme financiële opgaven.

2.3 Beleidskader Cultuur 2013 - 2016

In december 2012 hebben PS het Beleidskader Cultuur 2013 - 2016 vastgesteld. Dit beleidskader bevat drie programmalijnen. Eén daarvan betreft de programmalijn Natuurlijk Cultuur, waarin onder de noemer 'Erfgoed in ontwikkeling' het provinciale beleid voor monumenten en archeologie is vastgelegd.

De provincie verankert erfgoed op verschillende manieren in haar beleid: in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL), via integrale plannen waarin landschap, natuur en erfgoed aan elkaar worden gekoppeld en via programma's waarin voor de verschillende monument-categorieën plannen van aanpak worden opgesteld. Verder zet de provincie in op efficiëntere onderzoeksmethoden op het gebied van archeologie en wil ze de rol van gemeenten hierin vergroten. Ook zal de inzet van de in de provincie aanwezige deskundigheid op het gebied van monumenten nader onder de loep worden genomen.

Voor het erfgoed zijn in het beleidskader de volgende doelstellingen opgenomen:

- Restauratie en herbestemming van grotere, gebouwde monumenten in combinatie met landschap.
- Inzetten op nieuwe onderzoeksmethoden voor archeologie; vergroten rol van gemeenten.
- Verbeterde ontsluiting archeologisch depot in samenwerking met musea en onderwijs.

Als hoofddoel van het monumentenbeleid wordt vermeld:

'Instandhouding van onze monumenten in een omgeving die kwaliteit heeft, die aanlokt en die een bijdrage levert aan de Limburgse identiteit.'

Daarbij richt de provincie zich vooral op de restauratie en herbestemming van grotere, gebouwde monumenten, zijnde industrieel erfgoed, molens, kastelen, boerderijen, kerken en kloosters. Naast de objecten zelf speelt bij de keuze ook de omgeving waarin de objecten zich bevinden een rol.

Naast het gebouwde erfgoed heeft ook het archeologisch erfgoed de aandacht van de provincie. Ze wil het behoud van archeologische waarden bereiken via planologische bescherming en door het maken van afspraken met gemeenten die een archeologisch aandachtsgebied binnen hun grenzen hebben. Met de ontwikkeling en uitvoering van het Beleidskader Archeologie in de Maasvallei, zo wordt opgemerkt, beoogt de provincie gerichte kennis op te doen, te komen tot kosten-effectievere onderzoeken en tot meer duidelijkheid over de aard en omvang van deze onderzoeken.

2.3.1 Limburg Onderstreept Cultuur: Uitvoeringsprogramma Cultuur 2013

In het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2013 wordt aangegeven dat het onderdeel Erfgoed in Ontwikkeling van de beleidslijn Natuurlijk Cultuur bestaat uit de onderdelen 1) instandhouding monumenten en 2) behoud archeologische waarden.

Wat de instandhouding van monumenten betreft worden de volgende actiepunten vermeld:

1. 'Voor het in stand houden van monumentale kerkgebouwen zetten wij de regeling Monulisa (zie 2.4. in dit stuk) voort. Hiervoor is in 2013 een budget ad € 700.000 beschikbaar.
2. Ter bestrijding van de crisis in de bouw, social return on investment, bevordering van de leefbaarheid zetten wij het subsidiekader Restauratie en Stimulering herbestemming monumenten (zie 2.5.) voort. Hiervoor is in 2013 een budget van € 5.000.000 beschikbaar.
3. In 2013 worden programma's voor monumentale kerken, kloosters, molens, boerderijen en industrieel erfgoed opgesteld en uitgevoerd ten bedrage van € 3.000.000.'

Me betrekking tot het behoud van archeologische waarden wordt aangegeven dat de nadruk zal liggen op gerichte kennis, kosteneffectieve onderzoeken en meer duidelijkheid over de aard en omvang van de onderzoeken. Vervolgens worden de volgende actiepunten vermeld:

1. 'Wij zetten onze activiteiten voort ten aanzien van het opstellen van een geactualiseerde risico- en kanskaart voor de archeologie in het Maasdal met als resultaat een betrouwbaarder verwachtingsmodel gericht op het borgen van cultuurhistorische waarden. Hiervoor hebben wij een budget ad € 200.000 beschikbaar.
2. Het ontwikkelen van een nieuwe financieringsvorm voor de kosten van archeologisch onderzoek eventueel uitmondend in een archeologiefonds wordt opgepakt. Hiervoor is een budget ad € 50.000 beschikbaar.
3. Wij laten een kennisdatabase voor archeologie ontwikkelen die actuele informatie geeft over de onderzoeken die zijn uitgevoerd waardoor synthese beschikbaar is en inhoudelijke keuzes onderbouwd kunnen worden. Hiervoor is een budget ad € 50.000 beschikbaar.
4. De pilots Maaspark Well en gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum worden uitgevoerd, waarbij efficiëntere onderzoeksmethoden worden getest, het archeologisch proces -in overleg met de belangrijkste stakeholders- wordt voortgezet en methoden en technieken worden geoptimaliseerd. Het beschikbaar budget wordt in een later stadium bekendgemaakt.
5. Wij stellen een plan van aanpak op om samen met de gemeenten een archeologieplatform op te richten. Wij hebben hiervoor een budget ad € 50.000 beschikbaar.
6. Het opstarten van een VIA Belgica-project met één van de partners binnen het Via Belgica convenant. Beschikbaar budget is € 200.000.
7. Wij intensiveren de samenwerking met het Limburgs Museum om projecten op locatie uit te voeren, waardoor het archeologisch vondstmateriaal en archeologische geschiedenis beter bij de burgers bekend wordt gemaakt. Beschikbaar budget is € 50.000.
8. Wij zetten de digitale ontsluiting collectie/uitwerken archeologische onderzoeken voort ten behoeve van kennisvergaring en analyse met een budget ad € 100.000.'

2.3.2 Limburg Onderstreept Cultuur: Uitvoeringsprogramma Cultuur 2014

In het Uitvoeringsprogramma 2014 wordt bij beleidslijn Natuurlijk Cultuur onder het kopje 'Erfgoed in ontwikkeling' onder meer opgemerkt dat de provincie het beleid dat gericht is op de instandhouding van monumenten en het behoud van de archeologische waarden wil voortzetten. Met de inzet van het ruimtelijk instrumentarium (Provinciaal Omgevings Plan) wil de provincie leegstand van monumenten tegengaan en landschappen, die zich mede door een veelheid aan monumenten onderscheiden, beschermen. Verder wil de provincie samen met andere partijen nagaan of leegstaande monumenten kunnen worden gebruikt voor opslag van culturele goederen. Voorts wordt vermeld dat voor de jaren 2014 en 2015 in totaal 5 miljoen euro extra aan budget beschikbaar is gesteld voor de restauratie en herbestemming van rijks- en gemeentelijke

monumenten. Daarbij concentreert de provincie zich op de grotere gebouwde monumenten, zijnde industrieel erfgoed, molens, kastelen, boerderijen, kerken en kloosters. Voor 2014 worden de volgende actiepunten vermeld:

1. 'Voor het in stand houden van monumentale kerkgebouwen zetten wij de regeling Monulisa voort.
2. Mede ter bestrijding van de crisis in de bouw, social return on investment, bevordering van de leefbaarheid, het creëren van leerling werkplaatsen zetten wij de Nadere subsidieregels restauratie en stimulering herbestemming monumenten voort. Dat betekent concreet dat voor 2014 een budget gereserveerd is om de herbestemming en restauratie van monumenten mogelijk te maken.
3. In 2014 worden programma's voor monumentale kerken, kloosters, molens, boerderijen en industrieel erfgoed opgesteld en uitgevoerd.
4. Wij inventariseren de actuele restauratiebehoefte van monumenten en onderzoeken de mogelijkheden van nieuwe financieringsvormen.'

Over het behoud van archeologische waarden worden de volgende actiepunten vermeld:

1. 'Uitvoering beleidsprogramma Maasvallei.
2. Uitvoering geven aan het plan van aanpak 'platform archeologie'. Het platform is bedoeld om het archeologiebeleid en de daaraan gekoppelde acties van gemeenten en provincie beter op elkaar af te stemmen.
3. Het organiseren en deelnemen aan symposia en projecten in internationaal/euregionaal verband. Dit gebeurt ook met het oog op het organiseren van het Europees Archeologiecongres in 2017.
4. Het intensiveren van de samenwerking van het provinciaal depot met andere instituten/organisaties waaronder het Limburgs Museum.
5. Het gericht uitwerken en analyseren van archeologische onderzoeken ten behoeve van specifieke kennisvergaring aanvullend aan de wettelijke verplichting van initiatiefnemers en een betere ontsluiting van het archeologisch vondstmateriaal.'

2.4 Accentennotitie Cultuur: Bloeiend Limburg

Mede naar aanleiding van het niet winnen van de titel 'Maastricht Culturele Hoofdstad 2018', de (aanhoudende) noodzaak bij veel gemeenten en de Rijksoverheid om het cultuurbudget te verminderen en het veranderende beeld van overheidsinterventie van langjarig subsidiëren naar investeren en het bouwen van brede coalities, achtte de provincie het halverwege 2014 van belang accenten aan te brengen in het Beleidskader 2013 - 2016.

Voor de programmalijn Natuurlijk Cultuur betreft het de volgende accenten;

- De beleving en waardering van erfgoed vergroten;
- Samenhang landschap en monumenten versterken.

Beleving en waardering erfgoed vergroten

Opgemerkt wordt onder meer dat in de afgelopen jaren er veel is geïnvesteerd in de renovatie en instandhouding van de monumenten in de provincie; hiertoe opgeroepen door middel van de motie Koppe (motie M18) en middels de extra vrijgemaakte middelen aan het begin van de huidige coalitieperiode. 'Gelet op de omvangrijke voorraad van het Limburgse erfgoed en de beperktheid

van de (financiële) middelen, is het wenselijk om de lessen en de ervaringen te vertalen voor de komende periode. Samen met de verschillende ondersteunende organisaties als het SRAL, de Monumentenwacht, het provinciaal depot willen we bekijken hoe het publiek meer betrokken kan worden.' Het vergroten van het publieksbereik wordt een essentieel spoor geacht. De provincie is van mening dat de rol die de ondersteunende organisaties daarin spelen kan worden vergroot en doelmatiger kan door de onderlinge samenwerking te intensiveren.

Over de subsidiering van het herstel en de renovatie van het (religieus) erfgoed wordt opgemerkt dat de provincie stappen wil zetten naar een nieuwe mogelijkheid naast het bestaande instrumentarium, waarbij van binnenuit de renovatie van monumenten ter hand worden genomen. 'De subsidie hoeft dan niet alleen het gebouw te betreffen, maar kan ook gericht zijn op de functie c.q. exploitatie van het gebouw. Dit moet er toe leiden dat stichtingen, ondernemers en/of medeoverheden gestimuleerd worden om zich vaker te vestigen in een monument dat ze stapsgewijs onderhouden en/ of renoveren.'

Samenhang landschap en monumenten versterken

Opgemerkt wordt 'Landschap is een beleidsveld dat bij uitstek uitnodigt tot een integrale aanpak. In het nieuwe POL wordt een duidelijke relatie tussen landschap en monumenten gelegd. Dit is van invloed op de uitvoering van ons beleid. Ons streven zal erop gericht zijn om monumenten in hun landschappelijke context zoveel mogelijk tot hun recht te laten komen. Verder zullen we de Ladder van Verduurzaming gebruiken om de herbestemming van monumenten te bevorderen en het landschap te sparen. We zetten in afwijking van voorgaande jaren niet in op incidentele subsidies voor individuele projecten, zoals bij landschap en evenementen, maar gaan (door gerichte aanpassingen in het subsidie instrument en in het beleidskader) een integrale benadering met de omgeving aanmoedigen.'

2.5 Provinciaal Omgevingsplan

In het Provinciaal Omgevingsplan (2014) wordt onder de kop Landschap en Cultuurhistorie (paragraaf 7.5) ook ingegaan op monumenten:

'Functioneel gebruik van het monumentaal erfgoed met aandacht voor landschappelijke inbedding

De programma's vanuit de Provincie richten zich op de grotere Rijksmonumenten (en incidenteel gemeentelijke monumenten): boerderijen, kloosters, kerken, molens, kastelen en industrieel erfgoed. Niet alleen het monument zelf maar ook de directe omgeving ervan zijn van invloed op de landschappelijke kwaliteit. Bij nieuwe ontwikkelingen moeten deze beide elementen op elkaar worden afgestemd.'

Zorgvuldige omgang met monumenten

We vinden het belangrijk dat met alle Limburgse Rijksmonumenten zorgvuldig wordt omgegaan. Wij hebben daarvoor de monumentenwacht Limburg opgericht om monumenteigenaren te ondersteunen met kennis en kunde. Bij restauratie en verbouwing is er daarnaast de mogelijkheid om het initiatief voor te leggen bij het Steunpunt Archeologie en Monumenten in Roermond. Wij zullen erop toezien dat monumentale gebouwen en hun omgeving volwaardig en als zodanig worden geborgd in bestemmingsplannen. Daarnaast zullen wij bij verbouwing aan, en restauratie van, monumenten gelegen in het buitengebied de initiatieven beoordelen en voorzien van een advies.'

Onder het kopje ‘Toelichting generieke aanpak’ is over monumenten de volgende tekst opgenomen: ‘Limburg is rijk aan monumentaal erfgoed. Cultuurhistorie is ook een van de kernkwaliteiten voor de gebieden van provinciaal belang. Als iets van cultuurhistorisch belang is, wordt aan de gebruikers gevraagd dit te integreren in toekomstige ontwikkelingen. Het behoud van ons erfgoed staat immers voorop. Maar ons erfgoed moet ook ten dienste kunnen staan van die gebruikers, of dat nu bewoners, ondernemers, toeristen of de bezoekers van onze musea zijn. Daarvoor is het van belang dat dit erfgoed een duurzame (economische) functie heeft. Het komt regelmatig voor dat een monument leeg komt te staan, omdat voor nieuwbouw wordt gekozen. De inzet is om hiermee terughoudend om te gaan en pas voor nieuwbouw te kiezen als het monument geen oplossing biedt. Bij een ontwikkelopgave worden dus eerst de mogelijkheden onderzocht van realisatie in een beschikbaar rijksmonument. Is dit niet mogelijk dan worden de beschikbare gemeentelijke monumenten onderzocht en als laatste de beschikbare beeldbepalende gebouwen. Doel hiervan is dat bij ontwikkelopgaven gestuurd wordt op een optimale benutting van beschikbare monumenten. Alleen onder die voorwaarden willen wij aan nieuwbouw onze medewerking geven.’

Tot slot wordt in paragraaf 7.5 aangegeven dat cultuurhistorie geldt als een van de vier kernkwaliteiten van het nationaal landschap Zuid Limburg en van de bronsgroene landschapszone (op de kaart bij het Provinciaal Omgevingsplan). Dit is tevens vastgelegd in de Omgevingsverordening (zie 2.6).

In paragraaf 8.5 wordt specifiek ingegaan op Archeologie.

Als ambitie wordt vermeld: ‘De archeologische waarden in de Limburgse ondergrond blijven behouden, waar mogelijk onverstoord op de vindplek zelf (in situ). De Limburgers zijn zich bewust van deze waarden en de betekenis ervan.’

‘Archeologische waarden vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen onderdeel van een integrale belangenafweging en worden zo in relatie gebracht met de bovengrondse inrichting. Bij ingrepen in de bodem vindt op een zorgvuldige en kosteneffectieve manier onderzoek plaats naar het vóórkomen van archeologische waarden. Behoudenswaardige archeologische waarden worden zo veel mogelijk in situ behouden, in de juiste context. Als behoud in situ niet mogelijk is worden de resten in depot opgeslagen. Burgers en betrokkenen bewust(er) maken van archeologie als één van de bouwstenen die bijdraagt aan het Verhaal van Limburg op een bepaalde plek.’

Onder het kopje ‘Aanpak’ wordt onder meer opgemerkt dat de verantwoordelijkheid voor een groot deel van het archeologisch erfgoed bij de gemeenten ligt. De betrokkenheid van de provincie beperkt zich tot archeologische waarden die van provinciaal belang worden geacht. Daartoe heeft de provincie een aantal archeologische aandachtsgebieden aangewezen. Zij ziet er op toe dat deze gebieden geborgd worden bij ruimtelijke ontwikkelingen, in gemeentelijke bestemmingsplannen. ‘Via het Platform Archeologie wordt gewerkt aan een goede inbedding op gemeentelijk niveau. Bij ontgrondingen en inpassingsplannen binnen de aandachtsgebieden archeologie neemt de provincie haar aandachtsgebiedenbeleid als uitgangspunt, bij ontgrondingen en inpassingsplannen daarbuiten vormt het gemeentelijk beleid het uitgangspunt. Er zal in alle gevallen afstemming met de gemeente plaatsvinden.’

Wat betreft gebiedsontwikkelingsprojecten wordt opgemerkt dat vaak sprake is van een groot maatschappelijk belang en een groot ruimtebeslag. De provincie is van mening dat archeologisch

onderzoek bij gebiedsontwikkelingsprojecten daarom niet alleen efficiënt en van goede kwaliteit moet zijn maar ook proportioneel. Dat wil zeggen met een goede balans tussen kosten onderzoek en kosten project (én tussen kennis en kosten). Bij gebiedsontwikkelingsprojecten zet de provincie in op maximaal benutten van mogelijkheden tot archeologie-sparend ontwikkelen door middel van inpassing, aanpassing of actieve benutting.

Indien behoud in de ondergrond niet mogelijk is, compenseert de provincie dit verlies door archeologisch onderzoek en een brede ontsluiting van opgedane kennis.

Onder het kopje 'Toelichting aanpak' wordt onder meer opgemerkt dat voor de Maasvallei de doelstelling is toe te werken naar een efficiënt en effectief archeologiebeleid. Voor de Maasvallei is gekozen, 'omdat de Maas voor Limburg een belangrijke cultuurdrager is en er de komende jaren grote projecten gerealiseerd zullen gaan worden in het kader van hoogwaterbescherming. Daarbij bestaat grote behoefte aan kennisbundeling en daarop gestoeld selectiebeleid. Het archeologisch belang wordt zorgvuldig gewogen bij integrale projecten die bijdragen aan de oogwaterbescherming van Limburg. De nadruk ligt vooral op kennis, kostenefficiëntere onderzoeken en meer duidelijkheid over de aard en omvang van die onderzoeken.'

Vermeld wordt dat de provincie kiest voor een procesaanpak via pijlers, waaronder inhoudelijke kennisborging, een groot landschappelijk onderzoek Verkenning plus, optimalisatie van onderzoeksmethoden via pilots, continue aandacht voor draagvlak, voorstellen voor selectiebeleid en een mogelijke alternatieve financieringsvorm. Voor de Maasvallei wordt gewerkt aan een beleidsprogramma archeologie Maasvallei gestoeld op bovenstaand principe.

Over archeologie-sparend ontwikkelen en bouwen wordt opgemerkt dat dit een oplossing kan zijn om archeologische waarden op de plek te conserveren en archeologische onderzoekskosten te beperken. De provincie acht archeologie-sparend ontwikkelen en bouwen kansrijk in zowel de planontwikkelingsfase als de planrealisatiefase, waarbij bij de eerste de winst het grootst kan zijn. Daarom legt de provincie binnen het beleidsprogramma archeologie Maasvallei de nadruk op deze fase (verkenning). Voor beide fasen is het van belang om in een vroeg stadium te weten waar archeologische waarden aanwezig zijn. 'Door bij de inrichting daarmee rekening te houden, kunnen eventuele risico's en daarmee gepaard gaande kosten voorkomen en beheerst worden. Anderzijds wordt snel inzichtelijk waar bedreiging is en kan de bouwwijze daarop aangepast worden (ophoging, wijze van funderen, afdekking). De keerzijde van archeologie-sparend ontwikkelen en bouwen, is dat er geen kennis over het verleden op die plek opgebouwd wordt.'

Tot slot wordt opgemerkt dat de verdeling van taken tussen de verschillende overheden om informatie-uitwisseling, afstemming en samenwerking vraagt. Via het platform archeologie wordt met gemeenten op een structurele basis gewerkt aan samenwerking, deskundigheidsbevordering en kennisdeling.

Onder het kopje 'Provinciaal belang' wordt aangegeven: 'Een zorgvuldige omgang met de archeologische waarden van provinciaal belang. Zorgvuldig beheer van vondsten en documentatie van archeologisch onderzoek.'

De rol van de provincie daarbij is vooral faciliterend, stimulerend en op onderdelen regisserend.
- Faciliteren met kennis en kunde.

- Aanjager/regisseur in een archeologie-transitieproces waarin met actoren (initiatiefnemers, overheden, belangenverenigingen, universiteiten, markt en burgers) gewerkt wordt aan draagvlak, kennis en proportionele investeringen inzake archeologie bij ontwikkelingen.

Belangrijke instrumenten daarbij zijn:

- het Provinciaal depot voor bodemvondsten (Wet op de archeologische monumentenzorg).
- Kennisontsluiting via een kennisdatabank en een actuele Maasvallei verwachtingenkaart.
- Dialoog via platform archeologie.
- Bestuurlijke afspraken binnen gebiedsontwikkelingen en / of in aanvulling op het platform.

2.6 Omgevingsverordening

In de aan de POL 2014 gekoppelde Omgevingsverordening zijn in verschillende artikelen regels vastgelegd met betrekking tot de borging van cultuurhistorisch erfgoed. In de omgevingsverordening wordt elk van de onderstaande artikelen verder uitgewerkt.

Artikel 2.2.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

- Een ruimtelijk plan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, houdt rekening met het bepaalde in artikel 3.1.6, tweede lid, van het Besluit ruimtelijke ordening.
- Bij een ruimtelijk plan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, worden tevens de mogelijkheden van herbenutting van leegstaande monumentale en beeldbepalende gebouwen, zoals bedoeld in artikel 2.2.3, onderzocht.
- De toelichting bij het ruimtelijk plan bevat een verantwoording over de wijze waarop invulling is gegeven aan het bepaalde in het eerste en tweede lid.

Artikel 2.2.3 Herbenutting leegstaande monumentale en beeldbepalende gebouwen

1. Een ruimtelijk plan dat voorziet in het toestaan van nieuwe functies(s) betreft daarbij tevens de mogelijkheid om deze functies(s) in leegstaande monumentale gebouwen onder te brengen.
2. Wanneer herbenutting van leegstaande monumentale gebouwen zoals bedoeld in het eerste lid niet mogelijk blijkt, wordt bij de beoordeling van het toestaan van nieuwe functie(s) ook de mogelijkheid van herbenutting van leegstaande beeldbepalende gebouwen betrokken.
3. De toelichting bij het ruimtelijk plan bevat een verantwoording over de wijze waarop invulling is gegeven aan het bepaalde in het eerste en tweede lid.

Artikel 2.7.2 Bronsgroene landschapszone

1. De toelichting bij een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied gelegen in de Bronsgroene landschapszone (gebied dat op de kaarten behorende bij de verordening is aangeduid als Bronsgroene landschapszone), bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende kernkwaliteiten, de wijze waarop met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten is omgegaan en hoe de negatieve effecten zijn gecompenseerd. Bij de compensatie van de negatieve effecten op natuurwaarden (kernkwaliteit “Groene karakter”) wordt de beleidsregel als bedoeld in artikel 2.6.7, tweede lid, gevolgd.
2. De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf.
3. De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn nader uitgewerkt in de bijlage bij dit artikel.

In de bijlage bij de regels uit artikel 2.7.2. wordt over cultuurhistorisch erfgoed het volgende vermeld:

kernkwaliteit	Wat (de belangrijkste aspecten)	Nadere ruimtelijke duiding
Cultuurhistorisch erfgoed	<p>Generiek: verwachte en reeds bekende archeologische waarden, mottes, kastelen, historische bouwkunst, historisch geografische elementen en patronen, zoals wegen- en kavelpatronen, verdedigingswerken, ondergrondse kalksteengroeves, heggen.</p> <p>Noord- en Midden-Limburg: zie Landschapskader Noord- en Midden-Limburg deel A, hoofdstuk 4, onder 'cultuurhistorie'.</p>	<p>Gehele bronsgroene landschapszone (vooral punt lijnlocaties en ensembles)</p> <p>Specifiek per landschapstype in Landschapskader</p>

Artikel 2.8.2 Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg

1. De toelichting bij een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied gelegen in het beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg, bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende kernkwaliteiten, de wijze waarop met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten is omgegaan en hoe de negatieve effecten zijn gecompenseerd. Bij de compensatie van de negatieve effecten op natuurwaarden (kernkwaliteit "Groene karakter") wordt de beleidsregel als bedoeld in artikel 2.6.7, tweede lid, gevolgd.
2. De kernkwaliteiten in het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg zijn: het reliëf, het open-besloten karakter, het groene karakter en het cultuurhistorisch erfgoed.
3. De kernkwaliteiten in het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg zijn nader uitgewerkt in de bijlage bij dit artikel

In de bijlage bij de regels uit artikel 2.7.2. wordt over cultuurhistorisch erfgoed het volgende vermeld:

kernkwaliteit	Wat (de belangrijkste aspecten)	Nadere ruimtelijke duiding
Cultuurhistorisch erfgoed	<p>Generiek: verwachte en reeds bekende archeologische waarden, mottes, kastelen, historische bouwkunst, historisch geografische elementen en patronen, zoals wegen- en kavelpatronen, verdedigingswerken, ondergrondse kalksteengroeves, heggen.</p>	<p>Geheel Zuid-Limburg (vooral punt lijnlocaties en ensembles)</p>

3 Verantwoordingsinformatie

3.1 Planning- en controldocumenten 2013

3.1.1 Programmabegroting 2013

Programma 3: Cultuur, leefbaarheid en Zorg

Over monumenten- en archeologiebeleid wordt in de programmabegroting onder 'wat willen we bereiken' vermeld dat de provincie een grotere waardering voor monumenten en de landschappelijke kwaliteit rondom de monumenten wenst. Aangegeven wordt dat bij de voorjaarsnota 2013 de nulmeting en streefwaarde voor deze indicator zal worden opgenomen.

Onder 'Wat gaan we daar voor doen in 2013' wordt over het monumenten en archeologiebeleid vermeld dat het uitvoeringsprogramma cultuur 2013 zal worden gerealiseerd. Daarnaast wordt onder deze kop aan de hand van vier doelstellingen specifiek op monumenten en archeologie ingegaan. De doelstellingen:

- Terugbrengen van de restauratieachterstand monumenten door het uitvoeren van het Subsidiekader restauratie en stimulering herbesteding monumenten en de actieprogramma's voor de verschillende monumentcategorieën (industriële erfgoed, molens, kastelen, boerderijen, kerken en kloosters).
- Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over de rolverdeling tussen provincie en gemeenten over advisering en onderzoek op het werkveld archeologie.
- Het archeologisch depot heeft op basis van afspraken met het Limburgs Museum en door medewerking aan projecten van gemeenten, lokale musea e.a. de bekendheid van Limburgers met het archeologische verleden vergroot.
- De provinciale ondersteuningsstructuur voor monumenten en archeologie is herijkt.

3.1.2 Voorjaarsnota 2013

In de voorjaarsnota wordt ingegaan op de continuering van het subsidiekader restauratie monumenten. Aangegeven wordt dat in 1,5 jaar tijd aanzienlijk is geïnvesteerd in het behoud van monumentaal erfgoed in de provincie en dat de restauratie en herbesteding van monumenten samen met gemeenten is aangepakt. Hiermee heeft de provincie uitvoering gegeven aan de Statenmotie (18) Behoud Monumentaal Erfgoed'. Hierbij is zowel het behoud en onderhoud van de monumenten gediend maar ook is er werkgelegenheid in de bouw geschapen. Voorts wordt vermeld dat om dit beleid voor te kunnen zetten extra middelen nodig zijn. De middeleninzet wordt voor de jaren 2013, 2014, 2015 geraamd op € 3.950.000, € 3.050.000 respectievelijk € 3.000.000. In totaal € 10.000.000. De uitgaven worden gedekt uit de 'stelpost intensivering monumenten'

3.1.3 Jaarstukken 2013

Programma 3: Cultuur, leefbaarheid en Zorg

In de Jaarstukken 2013 wordt bij het monumenten- en archeologiebeleid allereerst ingegaan op de waardering voor monumenten in het omringende landschap. De waardering voor monumenten is volgens de Jaarstukken in 2013 toegenomen. In dit jaar konden 40 monumenten met behulp van provinciale subsidies worden gerestaureerd en herbested voor een totaalbedrag van 9 miljoen euro.

Aan de herbestemming van een aantal kloosters word door de provincie actief meegewerkt. Het plan van aanpak voor boerderijen is in uitvoering en aan de restauratie en herbestemming van kerken wordt in overleg met het bisdom door middel van pilots gewerkt.

Indicator	Bron	Nulmeting 2010	Realisatie 2013	Streefwaarde 2015
Waardering voor monumenten en het omliggende landschap	BBOL	72%	73%	>75%

Vervolgens wordt ingegaan op ‘wat gaan we daar in 2013 voor doen? (programmabegroting)’ en ‘wat hebben we er in 2013 voor gedaan?’

Wat gaan we daar voor doen in 2013?	Wat hebben we er in 2013 voor gedaan?
Terugbrengen van de restauratieachterstand monumenten door het uitvoeren van het Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming monumenten en de actieprogramma's voor de verschillende monumentcategorieën (industriële erfgoed, molens, kastelen, boerderijen, kerken en kloosters).	Gerealiseerd. 40 monumenten kunnen met behulp van provinciale subsidie worden gerestaureerd en herbestemd voor een totaalbedrag van ruim € 9 mln. Aan de herbestemming van een aantal kloosters word door de provincie actief meegewerkt. Het plan van aanpak voor boerderijen is in uitvoering en aan de restauratie en herbestemming van kerken wordt in overleg met het bisdom door middel van pilots gewerkt.
Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over de rolverdeling tussen provincie en gemeenten bij advisering en onderzoek op het werkveld archeologie.	Gerealiseerd, in 2013 is een begin gemaakt met de oprichting van het platform Limburgse archeologie. In dit platform gaan gemeenten, de waterschappen en de provincie participeren. De uitvoering ligt op koers.
Het archeologisch depot heeft op basis van afspraken met het Limburgs Museum en door medewerking aan projecten van gemeenten, lokale musea e.a. de bekendheid van Limburgers met het archeologische verleden vergroot.	Gerealiseerd. De samenwerking met het Limburgs Museum is geïntensiveerd. Het depot heeft de uitstaande bruiklenen bij diverse musea en gemeenten geüpdatet waardoor beter ingespeeld kan worden op nieuwe inrichtingen/exposities en wensen van bruikleenemers. Dit heeft geresulteerd in een stijging van het aantal uitstaande en voor het publiek te bezichtigen objecten.
De provinciale ondersteuningsstructuur voor monumenten en archeologie is herijkt.	Niet gerealiseerd. Het is de bedoeling dat bij de herijking aansluiting wordt gezocht bij de ontwikkeling van de RUD's. Omdat de RUD's (nog) geen taken op het gebied van monumenten en archeologie hebben is de herijking nog niet van de grond gekomen.

Als toelichting op het verschil tussen begroting en realisatie reguliere middelen wordt over monumenten en archeologie het volgende vermeld: De regeling ‘Nadere subsidieregels restauratie en stimulering van monumenten’ loopt door in 2014 en het restant bestaande uit € 1,78 miljoen. decentralisatie uitkering restauratie rijksmonumenten en € 1,57 miljoen provinciale middelen zal respectievelijk gereserveerd en overgeheveld worden. Oorzaak van het voordelige verschil is het feit dat we voor de realisatie afhankelijk zijn van derden/subsidieaanvragers (voor aantal,

kwaliteit, omvang en tijdstip van aanvragen) en dat het daarom vooraf lastig in te schatten is hoe snel de bestedingen zullen plaatsvinden.

Het restantbudget Cascoherstel Eiffelgebouw Maastricht (€ 0,3 miljoen) kan vervallen, omdat er reeds alternatieve dekking uit de reguliere monumenten regeling voor het project is gevonden. Aan de in de laatste stuurgroep vergadering van december 2013 gemaakte definitieve afspraken voor Herbouw kasteel De Keverberg MIP NL, wordt in 2014 nadere invulling gegeven. Het gevolg is dat er een voordelig budgetresultaat is ontstaan van € 1 miljoen in 2013.

3.2 Planning en controldocumenten 2014

3.2.1 Programmabegroting 2014

Programma 3: Cultuur, leefbaarheid en Zorg

Onder ‘Wat willen we bereiken in 2014?’ wordt voor het monumenten- en archeologiebeleid wederom genoemd: ‘Een grotere waardering voor monumenten en de landschappelijke kwaliteit rondom de monumenten’.

Onder ‘Wat gaan we daar voor doen in 2014?’ wordt over het monumenten en archeologiebeleid vermeld dat het uitvoeringsprogramma cultuur 2014 zal worden gerealiseerd. Daarnaast wordt onder deze kop aan de hand van drie doelstellingen specifiek op monumenten en archeologie ingegaan.

De doelstellingen:

- Het stimuleren van restauratiewerkzaamheden van monumenten in Limburg;
- Het oprichten van een platform met gemeenten ten behoeve van deskundigheidsbevordering in kennisuitwisseling op het terrein van archeologie;
- Het vergroten van de bekendheid van Limburgers met het archeologisch verleden door bruikleenovereenkomsten af te sluiten met andere partijen, waaronder musea en gemeenten.

Onder ‘Wat mag het kosten?’ wordt vermeld:

- Herbouw kasteel de keverberg € 1 miljoen. Deze wordt gedekt door een aanwending van het regiofonds Noord-Limburg.
- Monumenten. In 2014 en 2015 jaarlijks ruim € 3 miljoen, conform de voorjaarsnota 2013.
- Subsidieregeling Monulisa, ruim € 1,4 miljoen.
- Decentralisatie-uitkering restauratie rijksmonumenten, jaarlijks € 1,7 miljoen.
- Overige budgetten rondom uitvoering reguliere taken inzake monumenten, jaarlijks € 1,5 miljoen.

3.2.2 Voorjaarsnota 2014

In de voorjaarsnota 2014 is geen informatie opgenomen over monumenten of archeologie.

3.2.3 Jaarstukken 2014

Programma 3: Cultuur, leefbaarheid en Zorg

In de Jaarstukken 2014 wordt over monumenten en archeologiebeleid het volgende vermeld:

Wat gaan we daar voor doen in 2014?	Wat hebben we er in 2014 voor gedaan?
Het stimuleren van restauratiewerkzaamheden van monumenten in Limburg	Gerealiseerd. In 2014 is aan 34 monumenten een subsidie toegekend waarmee het behoud voor deze monumenten is veilig gesteld.
Het oprichten van een platform met gemeenten ten behoeve van deskundigheidsbevordering in kennisuitwisseling op het terrein van archeologie	Gerealiseerd. In de verschillende regio's wordt in periodieke overleggen tussen gemeenten en provincie informatie uitgewisseld. Dit overleg strekt zich thans uit over het hele beleidsterrein van archeologie en monumenten.
Het vergroten van de bekendheid van Limburgers met het archeologisch verleden door bruikleenovereenkomsten af te sluiten met andere partijen, waaronder musea en gemeenten	Gerealiseerd. In 2014 zijn 30 bruikleenovereenkomsten afgesloten.

3.3 Planning en controldocumenten 2015

3.3.1 Programmabegroting 2015

Programma 3: Cultuur, leefbaarheid en Zorg

Onder 'Wat willen we bereiken in 2015?' wordt over het monumenten- en archeologiebeleid wederom genoemd: 'Een grotere waardering voor monumenten en de landschappelijke kwaliteit rondom de monumenten'.

Onder 'Wat gaan we daar voor doen in 2015?' wordt over het monumenten en archeologiebeleid vermeld dat de provincie een kwaliteitsslag zal maken in het beleidskader door de huidige programmalijnen onder andere te herijken op basis van de ambities van EGKS en de buitenkansen die zich voordoen.

Voorts wordt meer in het bijzonder over monumenten en archeologie het volgende vermeld:

- 'Wij formuleren een meerjarig beleidsplan cultureel erfgoed in Limburg met voorstellen voor alternatieve financieringsmodellen voor restauratie van monumenten en een daarbij passende eigentijdse ondersteuningsstructuur;
- Wij gaan door met het stimuleren van restauratiewerkzaamheden van monumenten in Limburg;
- Wij gaan verder met het uitwerken en inrichten van een platform met gemeenten ten behoeve van de deskundigheidsbevordering en kennisuitwisseling op het terrein van archeologie en monumenten;
- Wij gaan de bekendheid van Limburgers met het archeologisch verleden vergroten door bruikleenovereenkomsten af te sluiten met andere partijen, waaronder (streek)musea en gemeenten;
- Wij gaan het publieksbereik van cultureel erfgoed in Limburg vergroten en effectiever maken.'

Onder 'Wat mag het kosten?' wordt vermeld:

- ‘Aanpak Monumenten en archeologie. Voor de uitvoering is in 2015 € 5,5 miljoen incidenteel beschikbaar naast structurele subsidiebudgetten van € 2,9 miljoen en de decentralisatie-uitkering restauratie rijksmonumenten, jaarlijks bijna € 1,8 miljoen.’

3.3.2 Voorjaarsnota 2015

In de voorjaarsnota 2015 wordt over monumenten en archeologie vermeld: “In de nog op te stellen Erfgoednota zal worden ingegaan op de verbindingen tussen monumenten, iconen en landmarks, industrieel erfgoed, en het zichtbaar maken van archeologische vondsten en karakteristieken. Dit laatste ook mede in het licht van het Europese archeologiecongres dat in 2017 in Maastricht zal plaatsvinden.”